

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 13. kesäkuuta 2016
(OR. en)

9215/16

ECOFIN 457
UEM 204
SOC 321
EMPL 218
COMPET 291
ENV 337
EDUC 192
RECH 184
ENER 200
JAI 448

ILMOITUS

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Kom:n asiak. nro: 9132/16 ECOFIN 423 UEM 173 SOC 287 EMPL 183 COMPET 260 ENV 304 EDUC 160 RECH 152 ENER 165 JAI 410 - COM(2016) 335 final

Asia: Suositus NEUVOSTON SUOSITUKSEKSI Liettuan vuoden 2016 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Liettuan vuoden 2016 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakohdassa mainittu, komission ehdotukseen COM(2016) 335 final perustuva, neuvoston eri komiteoiden tarkistama ja hyväksymä ehdotus neuvoston suositukseksi.

NEUVOSTON SUOSITUS,
annettu ... päivänä ...kuuta ...,
Liettuan vuoden 2016 kansallisesta uudistusohjelmasta
sekä samassa yhteydessä annettu Liettuan vuoden 2016 vakausohjelmaa koskeva neuvoston
lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Komissio hyväksyi 26 päivänä marraskuuta 2015 vuotuisen kasvuselvityksen, mikä aloitti vuoden 2016 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Eurooppa-neuvosto vahvisti vuotuisen kasvuselvityksen ensisijaiset tavoitteet 17 ja 18 päivänä maaliskuuta 2016. Komissio hyväksyi 26 päivänä marraskuuta 2015 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011² perusteella varoituskansalaisia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Liettua ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu. Samana päivänä komissio hyväksyi myös suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta. Eurooppa-neuvosto vahvisti suosituksen 18 ja 19 päivänä helmikuuta 2016, ja neuvosto antoi sen 8 päivänä maaliskuuta 2016³. Koska Liettua kuuluu maihin, joiden rahayksikkö on euro, ja koska taloudet ovat talous- ja rahaliitossa tiiviisti yhteydessä toisiinsa, Liettuan olisi varmistettava, että suositus pannaan täytäntöön täysimääräisesti ja oikea-aikaisesti.
- (2) Liettuaa koskeva maaraportti julkaistiin 26 päivänä helmikuuta 2016. Siinä arvioitiin Liettuan edistymistä neuvoston 14 päivänä heinäkuuta 2015 hyväksymien maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja kansallisten Eurooppa 2020 -tavoitteidensa saavuttamisessa.
- (3) Liettua toimitti vuoden 2016 kansallisen uudistusohjelmansa ja vuoden 2016 vakausohjelmansa 29 päivänä huhtikuuta 2015. Ohjelmat on arvioitu samaan aikaan, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1176/2011, annettu 16 päivänä marraskuuta 2011, makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta (EYVL L 306, 23.11.2011, s. 25).

³ EUVL C 96, 11.3.2016, s. 1.

- (4) Kauden 2014–2020 Euroopan rakenne- ja investointirahastojen ohjelmasuunnittelussa on otettu huomioon asiaankuuluvat maakohtaiset suositukset. Kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013⁴ 23 artiklassa säädetään, komissio voi pyytää jäsenvaltiota tarkastelemaan uudelleen kumppanuussopimustaan ja asiaankuuluvia ohjelmiaan ja esittämään niihin muutoksia, kun tämä on tarpeen asiaankuuluvien neuvoston suositusten täytäntöönpanon tukemiseksi. Komissio on antanut tarkempaa tietoa tämän säännöksen hyödyntämisestä ohjeissa sellaisten toimenpiteiden soveltamiselle, joilla Euroopan rakenne- ja investointirahastojen vaikuttavuus kytketään talouden tehokkaaseen ohjaukseen ja hallintaan.
- (5) Vuoden 2016 vakausohjelmassaan Liettua on pyytänyt mahdollisuutta poiketa väliaikaisesti keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä vaaditulta sopeutusuralta 0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2017, jotta voidaan ottaa huomioon merkittäviä rakenneuudistuksia, joilla on positiivinen vaikutus julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyYTEEN. Ennen lopullista sopimusta on kuitenkin epävarmaa, millaisista uudistustoimenpiteistä on kyse ja kuinka ne toteutetaan. Vaikka Liettualla on riittävästi finanssipoliittista liikkumavaraa hyödyntääkseen väliaikaista poikkeamaa, se ei näytä täyttävän uudistuksen toteuttamiseen liittyvää kelpoisuuskriteeriä, joka on rakenneuudistulausekkeen soveltamisen edellytys. Tässä vaiheessa ei ole myöskään mahdollista arvioida, kuinka realistinen hallituksen arvio uudistuksen vaikutuksesta on. Tämän vuoksi näiden uudistusten vaikutusta ei ole vielä otettu huomioon määritettäessä vaadittua sopeutusuraa kohti julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitetta vuonna 2017.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1303/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (6) Liettuaan sovelletaan vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota. Hallitus suunnittelee vuoden 2016 vakausohjelmassaan julkisen talouden rahoitusaseman parantamista 0,8 prosentin alijäämästä suhteessa BKT:hen vuonna 2016 0,9 prosentin ylijäämään suhteessa BKT:hen vuonna 2019. (Uudelleenlasketun⁵) rakenteellisen rahoitusaseman odotetaan pysyttelevän julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteen – 1 prosentin rakenteellinen alijäämä suhteessa BKT:hen – yläpuolella vuonna 2016 ja sen jälkeen. Sopeutusuraan sisältyy eläkejärjestelmän systeeminen muutos vuonna 2016, mutta vuodelle 2017 suunniteltua rakenteellista uudistusta ei ole otettu huomioon. Vakausohjelman mukaan julkisen velan odotetaan vähenevän 39,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2016 ja edelleen 35,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2019. Julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on uskottava. Toimenpiteitä, joita tarvitaan tukemaan suunniteltujen alijäämätavoitteiden saavuttamista vuodesta 2018 eteenpäin, ei ole vielä riittävästi täsmennetty. Komission kevään 2016 talousennusteen mukaan rakenteellisen rahoitusaseman odotetaan olevan –1,2 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2016, minkä voidaan katsoa olevan lähellä julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitetta. Vuonna 2017 rakenteellisen rahoitusaseman ennustetaan olevan –0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä ylittää keskipitkän aikavälin tavoitteen. Neuvosto katsoo vakausohjelmasta tekemänsä arvioinnin ja komission kevään 2016 talousennusteen perusteella, että Liettuan odotetaan noudattavan vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia.
- (7) Väestön ikääntymisestä, heikoista terveydenhuoltotuloksista ja huomattavasta nettomääräisestä maastamuutosta johtuva työikäisen väestön väheneminen voi vahingoittaa Liettuan kasvupotentiaalia ja viime kädessä sen tulevaa lähentymiskehitystä. Samalla myös eläke- ja pitkäaikaishoitojärjestelmien kestävyys vaarantuu. Arvioiden mukaan työikäisestä väestöstä menetetään kumulatiivisesti 35 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Jos tämä trendi ei muutu, se vaarantaa työmarkkinoille soveltuvan työvoiman saatavuuden sekä pitkän aikavälin talouskasvun ja sosiaaliturvajärjestelmien kestävyys. Uhka kohdistuu erityisesti eläkejärjestelmään.

⁵ Rakenteellinen rahoitusasema sellaisena kuin komissio on sen laskenut uudelleen vakausohjelman tietojen perusteella ja yhteistä menetelmää noudattaen.

- (8) Väestörakenteen nykyinen kehitys korostaa tarvetta toteuttaa Liettuassa kattava eläkejärjestelmän uudistus, jossa paneudutaan nykyisen eläkejärjestelmän keskipitkän aikavälin kestävyys- ja eläkkeiden riittävyyteen liittyviin riskeihin. Köyhien osuus ikääntyneistä on Liettuassa EU:n suurimpia. Tällä hetkellä ei ole kuitenkaan käytössä julkisista varoista rahoitettujen eläkkeiden indeksointimekanismia, ja sosiaalivakuutuksen piiriin kuuluviin eläkkeisiin osoitetaan suhteellisen vähän varoja. Parlamentti ei ole vielä hyväksynyt hallituksen ehdottamaa lakiesitystä, jolla otettaisiin indeksointijärjestelmä käyttöön, kytkettäisiin eläkeikä elinajanodotteen muutoksiin vuoden 2026 jälkeen ja parannettaisiin sosiaalivakuutuksen piiriin kuuluvien eläkkeiden perusosan rahoitustapaa.
- (9) Liettuan terveydenhuoltotulokset kuuluvat EU:n heikoimpiin. Erityisesti 20–64-vuotiaiden kuolleisuus on EU:n korkein. Tämä vaikuttaa merkittävästi potentiaaliseen käytettävissä olevaan työvoimaan ja työn tuottavuuteen. Terveystietojärjestelmän puutteita ovat muun muassa liiallinen tukeutuminen laitoshoidon sekä vähäinen panostaminen ennaltaehkäisyyn ja kansanterveyden edistämiseen. Väestörakenteen kielteiseen kehitykseen on puututtava.

- (10) On tärkeää, että Liettua vahvistaa investointeja inhimilliseen pääomaan, jotta voidaan torjua joitakin työikäisen väestön vähenemisen kielteisiä vaikutuksia ja tukea maan siirtymistä suuremman arvonlisän talouteen. Koulutustaso on noussut, mutta suurella osalla oppilaista on riittämättömät perustaidot. Liettuassa on pyrittävä varmistamaan opetuksen korkea laatu, jolla on ratkaiseva merkitys, kun vähennetään alisuoriutumista ja poistetaan koulutusjärjestelmän muita puutteita. Lisäksi korkea-asteen koulutuksessa on parannettava opetuksen laatua ja sen kykyä edistää innovointia. Jatkuvasti vähäisenä pysyvä osallistuminen aikuiskoulutukseen heikentää pyrkimyksiä parantaa inhimillisen pääoman laatua ja lisätä tuottavuutta. Joillekin talouden aloille on syntymässä osaamisvajetta. Tilanteen odotetaan pahenevan tulevaisuudessa. Nopea palkkakehitys ja tuottavuuden kasvun hidastuminen voivat heikentää kustannuskilpailukykyä. Sen vuoksi on tärkeää parantaa koulutuksen soveltuvuutta työmarkkinoiden tarpeisiin, rationalisoida koulutusjärjestelmän rakennetta ja rahoitusta, kehittää elinikäistä oppimista sekä parantaa aktiivisten työmarkkinatoimenpiteiden kohdentamista ja vaikuttavuutta. Liettua on toteuttanut toimia tehostaakseen aktiivisia työmarkkinatoimenpiteitä ja muita työnhakijoiden tukipalveluja. Vielä voidaan kuitenkin kohdistaa toimia paremmin erityisryhmiin, erityisesti hyvin pitkään työttömänä olleisiin ja niihin, joilla ei ole tarvittavia taitoja. Aktiivisiin työmarkkinatoimenpiteisiin käytetään edelleen vain vähän varoja, ja sosiaaliset turvaverkot ovat Liettuassa heikkoja. Noin 27 prosenttia Liettuan väestöstä on köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa, ja tuloterot ovat EU:n korkeimpia. Hallitus aikoo parantaa työttömyysetuuksien ja sosiaaliavustusten kattavuutta ja riittävyyttä, mutta asiaa koskevaa lainsäädäntöä ei ole vielä annettu.
- (11) Työlain ja sosiaalisen mallin kattavaa tarkistamista käsitellään parhaillaan parlamentissa. Tarkoituksena on lisätä työmarkkinasuhteiden joustavuutta ja parantaa turvaa työmarkkinoilla, mutta asiaa koskevaa lainsäädäntöä ei ole vielä annettu. Keskeisen tärkeitä tekijöitä ovat työmarkkinaosapuolten osallistuminen uudistuksen täytäntöönpanoon ja niiden kanssa käytävä laajempi vuoropuhelu.

- (12) Investoinnit ovat elpyneet hitaasti talouskriisin alkamisen jälkeen, ja niitä tuetaan tulevina vuosina EU:n rakenne- ja investointirahastoista. Tästä huolimatta uutta teknologiaa ei ole otettu käyttöön ja omaksuttu koko taloudessa, ja innovaatiot ovat vähäisiä. Tämä hidastaa tuottavuuden kasvua. Myös yksityiset investoinnit tutkimukseen ja innovointiin ovat olleet vähäisiä. Tämä johtuu kenties siitä, että yritysten tutkimus- ja innovointitoiminnan ja julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön kannustimet ovat riittämättömät. Yksityisiä investointeja lisäämällä voitaisiin lieventää riskejä, jotka liittyvät Liettuan julkisten tutkimus- ja innovaatioinvestointien riippuvuuteen EU:n rakenne- ja investointirahastoista. Korkea-asteen koulutusjärjestelmässä on laatuun ja innovoinnin tuloksiin liittyviä puutteita. Lisäksi yhteistyö ulkomaisten yliopistojen ja tutkimuskeskusten kanssa on vähäistä. Tutkimus- ja innovointijärjestelmä on hajanainen, ja siinä esiintyy päällekkäisyyksiä ja kaksinkertaista työtä. Tämä estää Liettuaa saavuttamasta tutkimus- ja kehitysvalmiuksissa kriittistä massaa, jota innovatiivisen osaamisen lisääminen edellyttäisi. Liettuan on lisättävä kannustimia tiedemaailman ja yritysten väliseen innovointiin ja yhteistyöhön muun muassa kehittämällä inhimillistä pääomaa ja investoimalla siihen. Näin voitaisiin lisätä teknologian siirtoa reaalityöelämään. Innovoinnin tasoa voitaisiin nostaa myös parantamalla liettualaisten yritysten heikkoja valmiuksia omaksua ulkopuolista tietämystä kaupallisia tarkoituksia varten.
- (13) Komissio on osana eurooppalaista ohjausjaksoa tehnyt kattavan analyysin Liettuan talouspolitiikasta ja julkaissut sen vuoden 2016 maaraportissa. Se on arvioinut myös vakausohjelman ja kansallisen uudistusohjelman sekä jatkotoimenpiteet, joita on toteutettu Liettualle viime vuosina annettujen suositusten noudattamiseksi. Se on ottanut huomioon niiden merkityksen Liettuan finanssipolitiikan sekä sosiaali- ja talouspolitiikan kestävyysnäkökulmasta mutta myös sen, ovatko ne EU:n sääntöjen ja ohjeiden mukaisia, koska EU:n yleistä talouden ohjausta on tarpeen vahvistaa antamalla EU:n tason panos tuleviin kansallisiin päätöksiin. Eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä annetut suositukset ilmenevät jäljempänä esitettävistä suosituksista 1–3.
- (14) Neuvosto on tutkinut vakausohjelman tämän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto⁶ ilmenee erityisesti jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1,

⁶ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

SUOSITTAA, että Liettua toteuttaa vuosina 2016 ja 2017 toimia, joilla se

1. varmistaa, että poikkeaminen julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteesta rajoitetaan eläkejärjestelmän systemiseen uudistamiseen liittyvään sallittuun määrään vuosina 2016 ja 2017; keventää matalapalkkaisten työntekijöiden verorasitusta siirtämällä verotuksen painopistettä muihin lähteisiin, jotka ovat vähemmän haitallisia kasvun kannalta, ja parantaa verosäännösten noudattamista, erityisesti arvonlisäverotuksen alalla;
2. lisää investointeja inhimilliseen pääomaan ja pyrkii poistamaan osaamisvajeen parantamalla koulutuksen soveltuvuutta työmarkkinoiden tarpeisiin parantamalla opetuksen ja aikuiskoulutuksen laatua; lisää aktiivisten työmarkkinatoimenpiteiden kattavuutta ja vaikuttavuutta; vahvistaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelumekanismien roolia; parantaa terveydenhuoltojärjestelmän suorituskykyä lisäämällä avohoitoa sekä parantamalla sairauksien ennaltaehkäisyä ja kansanterveyden edistämistä; parantaa työttömyys- ja sosiaalietuuksien kattavuutta ja riittävyyttä;
3. toteuttaa toimenpiteitä, joilla parannetaan tuottavuutta ja tehostetaan uuden teknologian käyttöönottoa ja omaksumista koko taloudessa; parantaa innovaatiopolitiikan koordinoitua ja kannustaa yksityisiin investointeihin muun muassa kehittämällä vaihtoehtoisia rahoitustapoja.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*
